

"Kristallnacht"-herdenking in Amsterdam

Marcel van den Tooren en David Veldman

Op maandag 9 november vonden in elf Nederlandse steden "Kristallnacht"-herdenkingen plaats. Nederland Bekent Kleur organiseerde in samenwerking met het Amsterdams 4+5 mei comité en Meldpunt Discriminatie Amsterdam de herdenking in Amsterdam, bij het Monument van het Joods Verzet. Aansluitend vond een debat plaats met als thema: 'Beeldvorming migranten in de media'.

Iwan Bottse:

Allochtone journalisten worden systematisch geweerd uit redacties

Bijna honderd mensen, voorzien van kaarsen of olielampen, hebben zich verzameld bij het Monument van het Joods Verzet aan de Amstel. Na een bewogen inleiding van Joop Voortman (zie ook het interview in KLEUR 3, red.), voeren achtereenvolgens burgemeester Patijn van Amsterdam en dominee Grandia, de voorzitter van de Raad van Kerken, het woord. Waar de eerste twee sprekers de nadruk leggen op de verschrikkingen van de jodenvervolging, roept dominee Grandia het allesbehalve ruimhartige vooroorlogse Nederlandse vluchtelingenbeleid in herinnering en vergelijkt dat met het hedendaagse beleid. Daarbij kraakt hij harde noten. Een citaat: 'Ik ben op dit moment minder benauwd voor extreem-rechts dan voor zogenaamd fatsoenlijk rechts. Als er een kamerbrede coalitie van CDA, VVD en D66 komt om zelfs de A-status van vluchtelingen ter discussie te stellen, bevinden we ons op een snel glijdend vlak. Schandalig dat voor de tweede maal mensen sprake hebben van gegronde vrees om opgepakt te worden. Dit mag niet.' Grandia eindigt met de woorden van de joodse wijze Baal Shem Tov die bij de ingang van Yad Vashem in Jeruzalem staan: 'Gedenken betekent de humaniteit behoeden.'

Na de kranslegging door burgemeester Patijn begint om acht uur, in de Boekmanzaal in het stadhuis, een debat met als titel 'Beeldvorming migranten in de media.' Vier journalisten - Iwan Bottse, Sietse van der

Hoek, Stella Braam en Frank der Nederlanden - discussiëren onder leiding van oud-journalist Frans Heddemma over de manier waarop migranten in de media worden benaderd. Bij het debat worden de cameramensen van het RTL- en het NOS-journaal, die de herdenking hebben verslagen, afgelost door een cameraman van een met de Grijze Wolven sympathiserende tv-zender, die zijn camera opvallend vaak op Stella Braam (co-auteur van het boek Grijze Wolven, een zoektocht naar Turks extreem-rechts) richt.

Iwan Bottse gooit direct de knuppel in het hoenderhok door te stellen dat allochtone journalisten systematisch worden geweerd bij de redacties van de grote kranten en tijdschriften. Het is niet voor niets dat hij een eigen tijdschrift (Obsession) is begonnen. Stella Braam werpt nog wat olie op het vuur door zich hardop af te vragen of allochtone journalisten niet heel vaak als 'excuus-Truus' worden gebruikt, omdat ze alleen maar over onderwerpen die met allochtonen te maken hebben lijken te mogen schrijven. Frank der Nederlanden verzekert haar ervan dat dat bij zijn krant, Het Parool, zeker niet het geval is, dat de allochtone journalisten op zijn redactie juist niet over 'allochtone onderwerpen' willen schrijven.

Stella Braam probeert de discussie te verleggen naar een ander onderwerp: het niveau van de journalistiek. Volgens haar werken journalisten tegenwoordig

Stella Braam:

Journalisten werken onder zo'n grote tijdsdruk dat van gedegen onderzoek geen sprake meer kan zijn

onder zo'n grote tijdsdruk dat ze verhalen amper meer kunnen checken, van gedegen onderzoek kan al helemaal geen sprake zijn. Sietse van der Hoek (die voor de Volkskrant verslag deed vanuit de Bijlmermeer) is het daar mee eens. 'Journalisten beperken zich tot wat voor de hand ligt,' zegt hij. Volgens Iwan Bottse is dit één van de

redenen waarom migrantengroepen journalisten wantrouwen. Hij noemt een aantal voorbeelden van ongenueanceerde berichtgeving, zoals de opgeblazen criminaliteitscijfers betreffende de Ghanezen in de Bijlmer en, schijnbaar onschuldiger, de manier waarop er begin november over voetballer Winston Bogarde werd geschreven. Bottse: "Bogarde is zoek," stond er in de kranten, alsof hij, net als Romario in het verleden, weigerde op tijd terug te komen van vakantie. En dat terwijl hij in Nederland was omdat zijn moeder was overleden. In plaats dat ze dat bericht nou even checken.'

Sietse van der Hoek vindt niet dat het de taak van de media is om actief te proberen de positie van migranten te verbeteren. 'Het verbeteren van je positie kost tijd,' zegt hij. 'De vrouwenemancipatie heeft ook lang geduurd.' Volgens Stella Braam kan de media wel degelijk meer doen. Zo worden allochtone wetenschappers nooit gevraagd, op televisie. 'Als de Russische economie ineenstort, zul je nooit een gekleurde econoom een analyse horen geven, terwijl er toch genoeg goede allochtone economen zijn. Er zijn weliswaar journalisten die zeggen dat ook zij dat storend vinden, maar niemand die er wat aan doet. Terwijl er al lang een adresboek bestaat met allochtone deskundigen op allerlei gebieden.'

Sietse van der Hoek wuift haar bezwaar weg met de opmerking dat hij veel meer geïnteresseerd is in de 'gewone' Ghanese vrouw of familie. Gespreksleider Frans Heddema vindt dat wat al te makkelijk: 'Maar op die manier werk je wel mee aan het beeld dat er geen allochtone deskundigen bestaan.' Dat dat beeld wijd verbreid is, illustreert hij aan de hand van een anekdote over een bijeenkomst waarbij een zwarte planoloog moest spreken. De verbaasde reacties in het publiek spraken volgens Heddema boekdelen. Iwan Bottse haakt in door te vertellen over een allochtone wetenschapper die een unieke

methode heeft ontworpen voor het uitvoeren van darmoperaties. Over die man werd alleen bericht omdat hij een prijs ontving, speciaal in het leven geroepen om allochtonen die een voorbeeldfunctie vervullen te eren. Anders niemand er ooit van geweten. Maar ook buiten de wetenschap wordt nauwelijks aandacht besteed aan allochtonen: 'Ooit een allochtone wethouder geciteerd gezien over bij-

Sietse van der Hoek: Het is niet de taak van de media om actief te proberen de positie van migrantten te verbeteren

voorbeeld het woningbeleid? Ze komen gewoon niet aan het woord.'

Na een vraag uit het publiek over de eenzijdige berichtgeving na de rellen in Overtoomseveld - bij deze berichtgeving lagen de accenten duidelijke anders, meer etnisch gericht dan bijvoorbeeld bij de rellen in de Groningse Oosterparkbuurt - herhaalt Sietse van der Hoek nog maar eens dat de media volgens hem niet de taak hebben te strijden tegen bijvoorbeeld het Zero-Tolerance beleid. 'De media moet verslag doen van de werkelijkheid, niet meer dan dat.' Frank den Hollander werpt tegen dat de journalist verslag moet doen van de verschillende werkelijkheden, dat hij niet alleen de werkelijkheid van de politie zouden moeten weergeven. Gespreksleider Frans Heddema voegt daaraan toe dat de journalistiek toch ook dingen aan de kaak moet stellen, maar ook daar is Sietse van der Hoek het niet mee eens: 'De journalist informeert,' zegt hij fel, 'als ik partijdig ben, ben ik onbetrouwbaar. Ik zat ook niet in de Bijlmer om een positief beeld van die buurt te geven.' 'Dat is iets

anders,' vindt Frank der Nederlanden. En Stella Braam voegt toe: 'Wij moeten als eerste ontwikkelingen signaleren om zo de kwalijke ontwikkelingen te voorkomen. Als we bijvoorbeeld meer aandacht hadden besteed aan het vluchtelingenbeleid, dan was het beeld dat mensen van vluchtelingen hebben heel anders geweest, dan hadden ze geweten waarom iemand zijn of haar land ontvlucht en zou de nadruk nu niet liggen op het idee dat Nederland vol is.'

Sietse van der Hoek: 'Bij het schrijven van mijn stukken denk ik niet aan mijn lezers. Dat vertroebelt alleen maar bij mijn pogingen de werkelijkheid zo objectief

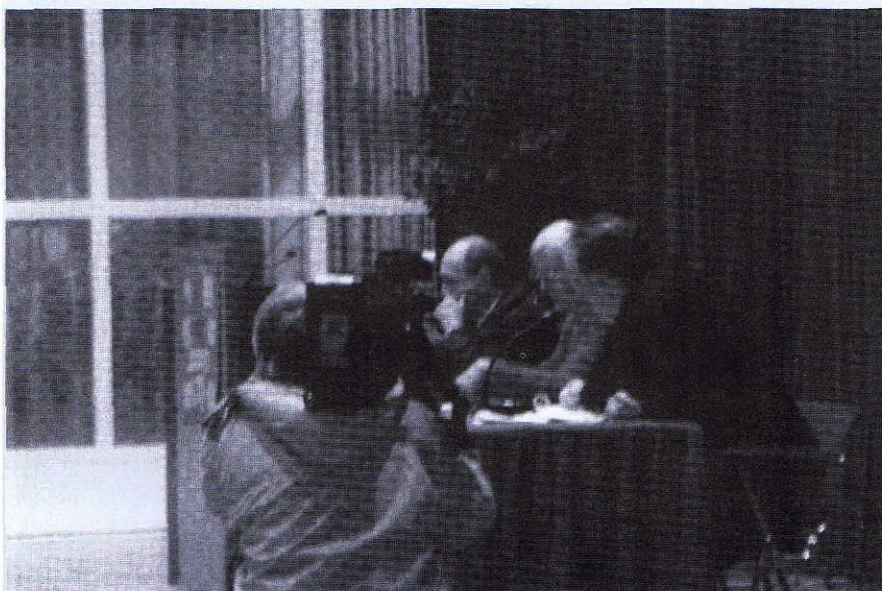

Foto: Archief Nederland Bekent Kleur

mogelijk weer te geven. Dit is ook het enige wat ik doe: ideologieloos de waarheid neerzetten.' Het publiek reageert onmiddellijk: 'Ik wantrouw journalisten die zeggen dat ze de waarheid spreken,' roept iemand. Ook Iwan Bottse geeft tegengas: 'Ik schrijf wel degelijk voor mijn klanten. Mijn achterban komt er al zo bekaaid vanaf in de reguliere media. Ze herkennen zichzelf niet in wat

Frank der Nederlanden: De journalist moet verslag doen van de verschillende werkelijkheden, niet alleen die van de politie

ze voorgeschoteld krijgen. Er zijn allochtonen die gekwetst worden door wat er in kranten geschreven wordt. De woordkeuze en de koppen spreken boekdelen. Waarom kijken journalisten niet vaker naar de werkelijkheid van de ander? Kijk, discriminatie zul je altijd blijven houden. Wat je wel kunt aanpakken is een verandering in de machtspositie. Zwarten hebben geen macht. We bezitten geen belangrijke posten hoog in de mediahiërarchie. En dat is nou juist van essentieel belang.'

Sietse van der Hoek: 'Ik wil hier toch twee op-

merkingen aan toevoegen. In de eerste plaats heb je bij de schrijvende pers te maken met het taalprobleem. Veel buitenlanders hebben gewoonweg moeite met het schrijven. Dat is een reëel en wezenlijk probleem. De tweede opmerking is dat een journalist melding moet maken van de feiten. Ook als het negatieve feiten betreft en als daar allochtonen bij betrokken zijn.' Vanuit het publiek wordt de kanttekening geplaatst dat het ook de taak van journalisten is om op zoek te gaan naar de oorzaken van conflicten en ongewenst gedrag. Van der Hoek veegt daarop in één keer zijn eerdere stelling - de journalist geeft objectief de werkelijkheid weer - van tafel door te antwoorden: 'Het perspectief van waaruit je schrijft is natuurlijk erg belangrijk.'

'Realiseert de pers haar cruciale rol dan wel in beeldvorming van groepen mensen?' vraagt Frans Heddema. 'Nee,' antwoordt Van der Hoek. 'Maar we moeten journalisten niet een te zware last op de schouders leggen. Niemand kan mij als journalist verantwoordelijk stellen voor het eventueel mislukken van de integratie van allochtonen. Daar ben ik niet voor.'

Frans Heddema: De journalistiek moet dingen aan de kaak stellen

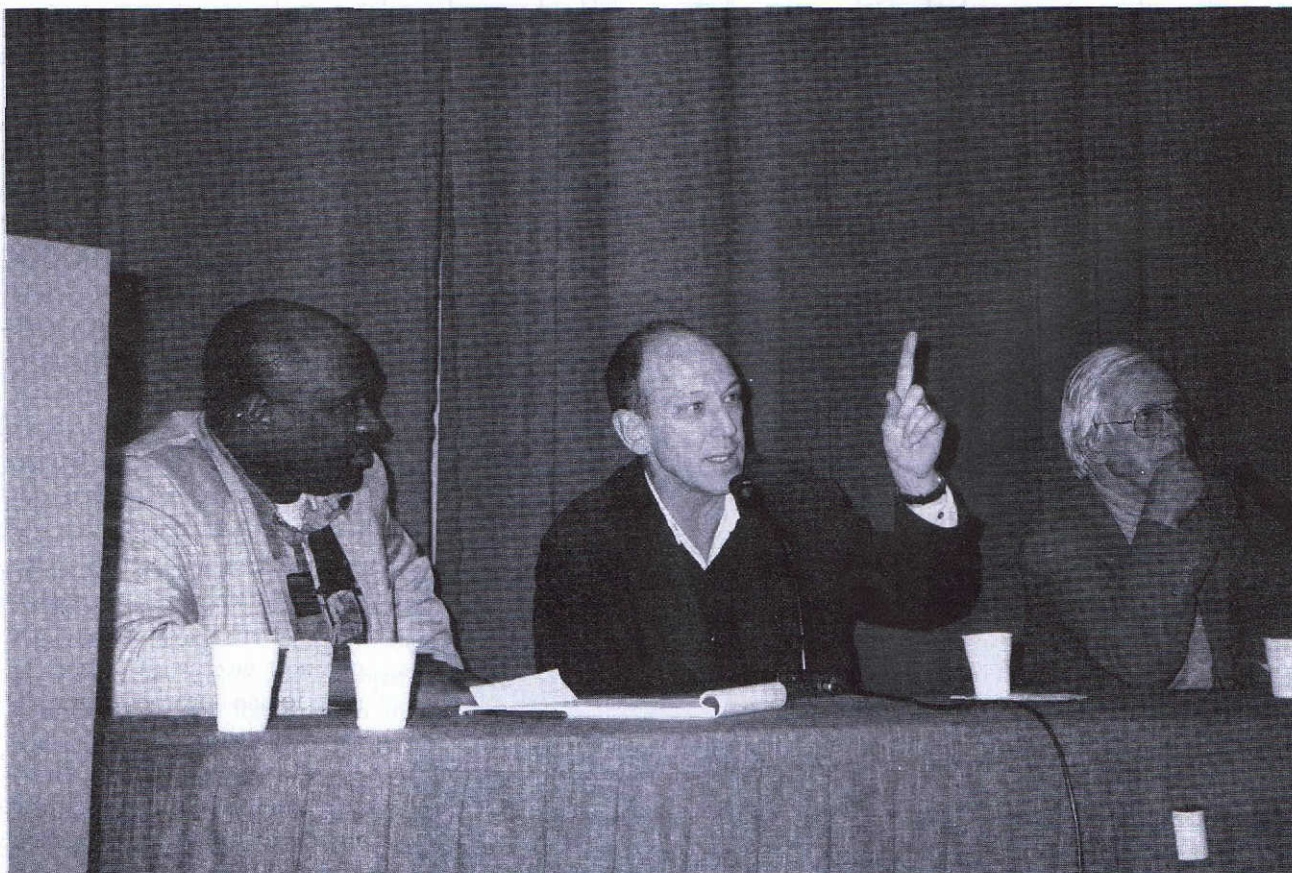

Foto: Archief Nederland Bekent Kleur